

Æstetik i en planetarisk krise:

Hanne Nielsen & Birgit Johnsens Partikler (2023) åbner i det interstellare mørke i det ydre rum. I et hurtigt zoom kastes vi ned på jordens overflade til den sværmende lyd af droner på, hvad der synes at være en slags videnskabelig undersøgelsesekspedition. To mærkelige karakterer, ledsaget af svævende droner, drager ud for at udforske den øde planet. Dronens blik søger, registrerer og objektiviserer. Maskinernes hvæsen udløser en foruroligende følelse af alarm og uro. Planeten Jorden er ikke længere egnet til menneskelig beboelse og er blevet giftig. Partikler præsenterer jorden som et sted for økologisk krise. Den tokanals videoinstallation (49:41 min) består af to store projektioner, der hver viser en visuel fortælling, der væver sig ind i den anden, tæt forbundet, men fysisk adskilt. Installationen inviterer tilskuerne til at flytte deres opmærksomhed mellem skærmene, hvilket tilføjer en følelse af desorientering og et element af ustabilitet til oplevelsen. Kunstnerne selv opfører de to figurer, der er faldet ned fra det ydre rum i form af noget, der ligner en pestlæge og en videnskabsmand, der vandrer gennem landskaber af jordiske ødemarker, fuldt udstyret med værktøjer til at indsamle og måle jord, vand og rester af det jordiske liv, de møder.

Det sværmende blik Med meget få undtagelser er alle scenerne i videoerne filmet af droner. Det automatiserede blik og de vertikale vinkler, der er så karakteristiske for droner, bidrager til en affektiv oplevelse af distancering og fremmedgørelse. Fornemmelsen intensiveres af maskinernes hvirvlende lyd. Gennem hele værket danner dronernes summen og lyden en baggrund, et indramningsfænomen, nogle gange højt og insisterende, nogle gange subtilt, næsten undersensorisk, men altid der, allestedsnærværende og ildevarslen. De skiftende kamerapositioner domineres af maskinernes svævende perspektiv, og dronernes hjemssøgende skygger minder os om deres vedvarende tilstedeværelse.

1.647

Sonder og rekvisitter Trods den dysterhed, der formidles i Partikler, har kunstværket også humoristiske detaljer. De to vandrere fremviser en imponerende række rekvisitter, herunder Pestdoktorens næbformede maske, en rumhjem, en krystalkugle, et sommerfuglenet og en hvid fuglevinge. De forskellige hovedbeklædninger og masker, der optræder i videoerne, spiller en fremtrædende rolle i værket, som hver især bærer sin egen konceptuelle betydning. De giver karaktererne kulturelle identitetstroper, samtidig med at de åbner op for nye fortolkningslinjer i overensstemmelse med det flerlagede budskab om klimakrise og pandemiske sygdomme, der optræder i hele videoinstallationen. Beskyttelsesudstyret fungerer som et skjold mod partikler af alle slags: vira, snavs, støv, sod, røg og smog. 2 Indsatte medieoptagelser skaber en vedvarende nyhedsstrøm af udfoldende økocid, der udsender oversvømmelser, tsunamier, skovbrande, emissioner og billeder af en tæt, gul dis. Med mellemrum opremser en mekanisk kvindestemme historiske og nutidige begivenheder med ekstrem luftforurening og 'luftapokalypse' i form af uindådelig svovlholdig og fotokemisk smog i byer som London, Los Angeles, New York og Delhi, samt faktuelle detaljer om tidligere og nuværende pandemier. Den omgivende følelse af alarm i det susende lydlandskab forstærkes af de spredte medieoptagelser og oplysninger af begivenheder med luftbårne kriser. Måske er det mest gribende punkt ved ekspeditionsudstyret, at det tjener som en konstant påmindelse om behovet for og manglen på åndbar luft, den elementære, men usynlige atmosfæriske betingelse for liv og beboelse.

Problemer derhjemme Kunstværket tager form af en visuel artikulation af den planetariske krise forårsaget af mennesker - alligevel er der ingen mennesker at se, kun rester og spor af ødelæggelse. I modsætning til Nielsen & Johnsens tidligere storstilede filmiske installationer, såsom *Camp Kitchen* (2014) og *Modern Escape* (2018), som foregik i den vestlige middelklassens verden, finder *Particles* sted udendørs i de øde landskaber i en forladt, tilgroet forlystelsespark, tomme industriområder, en losseplads og en grusgrav, borgruiner og brændende marker. Alligevel forbliver forestillingen om hjem central. Udvidet fra det indre af en forstadshusholdning til biosfærens globale skala står menneskehedens hjem over for en eksistentiel trussel. Jorden, der engang var et velkendt sted, er blevet et uhyggeligt krisested. Hvor er de mennesker, der plejede at beboe disse landskaber? *Particles* omfavner tvetydighed og tilbyder et kunstnerisk perspektiv på vores nuværende farefulde tilstand og fremhæver den indbyrdes afhængighed af alle livsformer, klimaet, luften, vandet og jorden. Til den summende lyd af svævende maskiner bliver vi mindet om den tætte forbindelse mellem øko og oikos: ordet øko stammer etymologisk fra det græske oikos, der betyder hus eller bolig. Miljø og hjem har altid været forbundet.

En lyspunkt for postantropocæn? I de sidste scener af *Particles* falder de to hovedpersoner til jorden og ned i den samme jord, der åbnede videofortællingen for studiet af larver i en tilsyneladende cirkulær bevægelse. Nu, på randen af økocid, genfødes sommerfuglen - eller, ligesom møllen, luftbåren - i et øjeblik af transformation. Som et ekko af Ikaros rækker den ud mod himlen, dryppende af håb og hybris. Hver tærskel rummer en lukning og en åbning. Kunstværket antyder begge dele. Partikler tilbyder en åben slutning og en mulig lyspunkt, mens krystalkuglen efterlades ubevogtet i jordens furer. Fremtiden er oppe i luften. Som partikler: udfolder sig, uinddæmmet, i gang.

Jakob Due Lorentzen, PhD, External Lecturer, Søren Kierkegaard Research Centre, University of Copenhagen. Faculty Member at DIS.

Karen Louise Grova Sjøilen, PhD, Associate Senior Lecturer, Department of Arts and Cultural Sciences, Lund University.